

**PSİKİYATRİ KLİNİĞİNDE ÇALIŞAN
HEMŞİRELERDE İŞ DOYUMU,
TÜKENMİŞLİK DÜZEYİ VE İLİŞKİLİ
DEĞİŞKENLERİN İNCELENMESİ**

Doç. Dr. Fahriye OFLAZ

Uzm. Hem. Hülya KEMERÖZ KARAKAYA

İÇERİK

- **1. Araştırmanın Amacı**
- **2. Gereç ve Yöntem**
- **3. Bulgular**
- **4. Araştırma Sonucu**

ARAŞTIRMANIN AMACI

- Bu alıŐma psikiyatri kliniklerinde çalışan hemşirelerin iŐ doyumunu, tükenniŐlik düzeyi ve ilişkili deėiŐkenleri incelemek amacıyla yapılmıŐtır.

GEREÇ VE YÖNTEM

- Araştırma tanımlayıcı ve kesitsel desende kurgulanmış olup, bir Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesinde psikiyatri servislerinde çalışan 80 hemşire ile yürütülmüştür.
- Veriler Katılımcı Bilgi Formu, Maslach Tükenmişlik Ölçeği, Minnesota İş Doyumu Ölçeği kullanılarak toplanmıştır.

KATILIMCILARA AİT KİŞİSEL BİLGİLERİN TÜKENMİŞLİK VE İŞ DOYUMU PUANLARININ KARŞILAŞTIRMASI

	Maslach Duygusal Tükenme	Maslach Duyarsızlaşma	Maslach Kişisel Başarı	İş Doyumunu
	Ort ±SS	Ort ±SS	Ort ±SS	Ort ±SS
CİNSİYET				
Kadın	18,02±7,129	5,94±4,064	22,36±4,966	2,9189±0,65385
Erkek	19,33±6,708	6,07±4,682	20,67±4,464	2,637±0,68453
t	0,795	0,129	-1,489	-1,794
p	0,429	0,898	0,140	0,077
YAŞ				
20-30 yaş	20,04±6,609	7,43±3,653	19,17±4,458	2,5739±0,64365
31-40 yaş	19,08±6,78	6,36±4,454	22,78±4,466	2,9625±0,69090
41-50 yaş	16,00±7,439	3,75±3,856	22,44±4,899	2,7531±0,62302
51 ve üzeri yaş	14,60±7,092	3,80±3,99	24,60±5,413	3,2±0,67350
F	1,709	3,132	3,750	2,244
p	0,171	0,030*	0,014*	0,090
MEDENİ DURUM				
Evli	18,62±6,355	5,67±4,172	21,47±4,710	2,8373±0,70679
Bekar	18,12±8,313	6,68±4,432	22,48±5,149	2,7940±0,60644
t	-0,294	0,982	0,861	-0,265
p	0,769	0,329	0,392	0,792
EĞİTİM DURUMU				
Lise	19,57±9,693	5±6,110	24,43±5,159	2,3214±0,92775
Ön Lisans	16,19±7,653	5,31±4,174	22,92±4,638	2,9077±0,61525
Lisans	19,39±6,357	6,61±3,949	20,74±4,947	2,8053±0,62793
Yüksek Lisans	20,22±3,833	6,11±4,457	20,89±3,822	3,0500±0,72414
F	1,416	0,608	1,938	1,837
p	0,245	0,612	0,131	0,148

KATILIMCILARA AİT KİŞİSEL BİLGİLERİN TÜKENMİŞLİK VE İŞ DOYUMU PUANLARININ KARŞILAŞTIRMASI(DEVAM)

	Maslach Duygusal Tükenme	Maslach Duyarsızlaşma	Maslach Kişisel Başarı	İş Doymu
	Ort ±SS	Ort ±SS	Ort ±SS	Ort ±SS
BAKMAKLA YÜKÜMLÜ OLDUĞUNUZ KİŞİLER				
Yok	19,67±6,822	7,37±3,943	21,48±4,949	2,7185±0,72829
1 kişi	18,24±6,988	5,51±4,19	22,39±5,049	2,9341±0,60316
2 kişi ve Üzeri	16,50±7,342	4,50±4,622	20,42±3,753	2,6833±0,76614
F	0,895	2,510	0,850	1,145
p	0,413	0,088	0,432	0,323
EKONOMİK DURUM				
İyi	19,20±8,514	6,55±5,042	22,95±4,936	2,8375±0,75514
Orta	18,04±6,621	6,10±3,759	21,21±4,746	2,8462±0,58468
Kötü	19,38±5,397	3,88±5,111	22,63±5,203	2,6438±1,01961
F	0,271	1,184	1,066	0,313
P	0,763	0,311	0,349	0,732
PSİKİYATRİK HASTALIK DURUMU				
Var	24,00±2,828	10,00±5,657	21,50±2,121	2,5250±0,60104
Yok	18,32±7,000	5,88±4,209	21,79±4,897	2,8314±0,67699
U	37,500	39,000	77,000	53,500
p	0,211	0,228	0,975	0,450
KRONİK HASTALIK DURUMU				
Var	17,56±5,379	4,31±2,960	21,94±4,328	3,1000±0,63718
Yok	18,69±7,340	6,41±4,439	21,75±4,992	2,7547±0,66926
t	-0,575	-2,264	0,138	1,863
P	0,567	0,030*	0,891	0,066

KATILIMCILARA AİT MESLEKİ ÖZELLİKLERİN TÜKENMİŞLİK VE İŞ DOYUMU PUANLARININ KARŞILAŞTIRMASI

	Maslach Duygusal Tükenme	Maslach Duyarsızlaşma	Maslach Kişisel Başarı	İş Doyumu
	Ort ±SS	Ort ±SS	Ort ±SS	Ort ±SS
ÇALIŞMA POZİSYONU				
Klinik Hemşiresi	18,64±7,171	6,27±4,403	21,89±4,865	2,8036±0,69006
Klinik Sorumlu Hemşiresi	17,20±5,554	4,00±2,261	21,10±4,864	2,9650±0,55280
U	305,500	247,500	314,500	297,500
p	0,517	0,134	0,605	0,445
MESLEĞİ SEÇME ŞEKLİ				
Kendi İsteğimle	19,12±7,552	6,48±4,370	22,36±4,829	2,7280±0,67855
Ailemin isteği ile	17,91±4,587	5,32±4,202	21,64±4,238	2,8045±0,59139
İş bulma kolaylığı olduğu için	19,79±8,715	7,37±4,245	20,16±5,909	2,8105±0,73929
Hepsi	17,75±7,797	5,13±4,257	24,13±4,051	3,0125±0,63288
Diğer	14,50±4,278	3,17±2,927	22,00±3,688	3,0833±0,87958
F	0,758	1,500	1,106	0,500
p	0,556	0,211	0,360	0,736
HEMŞİRELİK MESLEĞİNİ KENDİNE UYGUN BULMA				
Evet	17,10±7,027	5,33±4,062	22,58±4,758	2,8596±0,63901
Hayır	21,57±6,381	7,52±4,718	20,52±5,125	2,7326±0,78503
Kısmen	18,40±5,273	5,80±2,280	19,40±2,302	2,8700±0,54383
F	3,478	2,193	2,146	0,291
p	0,036*	0,119	0,124	0,748
HANGİ KLİNİKTE ÇALIŞMAK İSTEDİĞİ				
Psikiyatri	16,90±6,663	5,69±3,838	22,83±4,683	2,9000±0,62976
Diğerleri	20,81±6,869	6,44±4,839	20,22±4,716	2,7094±0,72950
t	-2,544	-0,736	2,440	1,244
p	0,013*	0,465	0,17	0,217
MESLEKTE ÇALIŞMA SÜRESİ				
1-5 Yıl Arası	17,55±6,639	7,36±3,880	21,18±4,771	2,8273±0,62903
6-10 Yıl Arası	21,74±5,610	7,61±3,870	20,30±5,112	2,5435±0,64302
11-15 Yıl Arası	19,77±4,475	6,69±4,171	20,00±3,215	3,0615±0,82844
16-20 Yıl Arası	16,13±7,500	4,00±3,847	23,13±5,032	3,0031±0,54604
21 Yıl ve Üzeri	15,82±8,40	4,24±4,437	24,29±4,427	2,8500±0,66167
F	0,895	2,510	0,850	1,145
p	0,413	0,088	0,432	0,323

KATILIMCILARA AİT MESAI ŞEKİLLERİNE BAĞLI ÖZELLİKLERİN TÜKENMİŞLİK VE İŞ DOYUMU PUANLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

	Maslach Duygusal Tükenme	Maslach Duyarsızlaşma	Maslach Kişisel Başarı	İş Doymu
	Ort ±SS	Ort ±SS	Ort ±SS	Ort ±SS
PSİKIYATRİ SERVİSİNDE ÇALIŞMA SÜRESİ				
1-5 Yıl Arası	19,56±6,827	7,17±3,792	21,89±4,751	2,8250±0,81118
6-10 Yıl Arası	19,85±5,925	6,75±4,419	20,13±4,530	2,7300±0,63748
11-15 Yıl Arası	19,20±6,477	4,40±4,195	24,80±3,225	2,9250±0,47682
16-20 Yıl Arası	16,00±9,874	4,40±2,702	25,40±4,722	3,3500±0,76893
21 Yıl ve Üzeri	8,43±3,552	2,00±2,517	24,14±5,460	2,8357±0,65174
F	5,235	3,005	3,707	1,015
P	0,001**	0,023*	0,008**	0,405
AYLIK ÇALIŞMA SÜRESİ(Son İki Aydır)				
160-180 Saat	18,11±6,315	5,37±3,451	23,47±4,427	3,0842±0,53620
181-200 Saat	17,21±6,773	6,29±4,939	21,43±4,569	2,7143±0,54364
201-220 Saat	18,72±5,074	7,11±3,939	20,28±4,417	2,5389±0,61800
221-240 Saat	15,63±3,159	5,00±2,673	21,00±3,586	3,0375±0,72887
241 Saat ve Üzeri	20,48±9,611	5,76±5,214	22,10±5,924	2,8238±0,81618
F	0,894	0,542	1,114	1,891
P	0,472	0,706	0,356	0,121
MESAI ŞEKLİ (Son İki Aydır)				
08:00-16:30	16,58±5,975	4,63±2,929	23,11±4,841	3,1184±0,56868
16:00-08:30	20,36±7,659	7,82±5,741	21,09±4,011	2,2045±0,71605
Karışık	18,76±7,147	6,10±4,220	21,44±4,999	2,8480±0,62253
F	1,151	2,056	0,945	7,583
P	0,322	0,135	0,393	0,001**
MESAI ŞEKLİNİN YAŞANTIYA ETKİLERİ				
Olumlu Etkiliyor	12,00±1,414	5,50±0,707	17,50±0,707	3,5750±0,45962
Olumsuz Etkiliyor	19,19±6,306	6,11±4,182	22,12±4,408	2,8114±0,70363
Etkilemiyor	17,10±8,549	5,71±4,724	21,29±5,976	2,7857±0,58012
F	1,598	0,076	1,035	1,297
P	0,209	0,926	0,360	0,279

KATILIMCILARA AİT PSİKİYATRİ MESLEĞİ İLE İLGİLİ ÖZELLİKLERİN TÜKENMİŞLİK VE İŞ DOYUMU PUANLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

	Maslach Duygusal Tükenme	Maslach Duyarsızlaşma	Maslach Kişisel Başarı	İş Doymu
	Ort ±SS	Ort ±SS	Ort ±SS	Ort ±SS
PSİKİYATRİDE ÇALIŞMAKTAN MEMNUNİYET DURUMU				
Memnun	15,85±5,954	4,73±3,155	22,88±4,853	2,9894±0,67405
Kısmen Memnun	19,03±6,886	6,44±4,215	21,32±4,772	2,8221±0,56356
Memnun Değil	23,62±6,850	8,00±5,859	20,23±4,729	2,4077±0,79892
F	6,864	3,276	1,696	3,718
p	0,002*	0,069	0,190	0,029*
ÇALIŞMA ORTAMINDA YAŞANTIYI OLUMSUZ ETKİLEYEN FAKTÖRLER				
Mesleki Faktörler(çalışma saatleri, iş yükü, görev tanımının yetersizliği, fiziksel şartlar, ekonomik yetersizlikler)	16,64±6,606	5,04±3,646	22,64±4,652	3,0321±0,70109
Sosyal Faktörler(kişiler arası ilişkiler, yöneticilerle ilişkiler)	10,50±6,403	6,25±4,646	21,25±5,560	3,2500±0,48990
Hepsi	20,19±6,610	6,52±4,534	21,33±4,931	2,6667±0,63105
F	5,614	1,089	0,667	3,681
p	0,005*	0,342	0,516	0,030*
PSİKİYATRİ HEMŞİRELİĞİNİN KİŞİSEL GELİŞİME KATKI DURUMU				
Katkıda Bulunuyor	17,73±6,646	5,64±3,989	22,16±4,922	2,8507±0,68996
Katkıda Bulunmuyor	23,60±7,412	8,40±5,420	19,20±3,393	2,6350±0,16932
U	199,500	241,000	215,000	283,000
p	0,028*	0,111	0,049*	0,329
PSİKİYATRİ HEMŞİRELİĞİ İÇİN EĞİTİM ALMA DURUMU(Hizmet içi eğitim hariç)				
Evet	17,48±7,577	5,07±4,122	21,59±4,509	2,7741±0,72289
Hayır	18,96±6,668	6,45±4,281	21,89±5,041	2,8491±0,65262
t	-0,897	-1,379	-0,256	-0,469
p	0,373	0,172	0,799	0,641

KATILIMCILARA AİT PSİKİYATRİ MESLEĞİ İLE İLGİLİ ÖZELLİKLERİN TÜKENMİŞLİK VE İŞ DOYUMU PUANLARININ KARŞILAŞTIRILMASI(DEVAM)

	Maslach Duygusal Tükenme	Maslach Duyarsızlaşma	Maslach Kişisel Başarı	İş Doymu
	Ort ±SS	Ort ±SS	Ort ±SS	Ort ±SS
PSİKİYATRİDE ÇALIŞMAYI KENDİNE UYGUN BULMA DURUMU				
Evet	17,03±6,853	5,47±3,812	22,37±4,892	2,8636±0,70331
Hayır	23,06±5,857	6,88±5,533	20,65±4,703	2,6294±0,61595
Kısmen	20,00±5,228	9,75±1,893	18,00±1,826	3,0625±0,19311
F	5,612	2,458	2,191	1,064
P	0,005*	0,092	0,119	0,350
PSİKİYATRİ KLİNİĞİNDE ÇALIŞMA NEDENLERİ				
Psikiyatriyi Sevme	17,00±6,778	5,55±3,710	22,63±5,289	2,9026±0,68171
İlk Çalışma Yeri	15,17±11,107	6,33±7,174	22,67±4,803	2,8750±0,78788
Mecburiyet	21,74±5,328	6,30±4,487	20,43±3,859	2,6348±0,61152
Tesadüf	18,46±6,514	6,54±4,136	21,31±4,973	2,9038±0,71603
F	2,888	0,254	1,096	0,845
p	0,041*	0,859	0,356	0,473

SONUÇLAR- *YÜKSEK TÜKENMİŞLİK*

- genç yaşta olanlarda,
- kronik hastalığı olmayanlarda,
- psikiyatri hemşireliğinin kişisel gelişime katkısının olmadığını düşünenlerde,
- psikiyatri kliniğinde çalışmayı kendine uygun bulmayanlarda,
- psikiyatride çalışmaktan memnun olmayanlarda,
- psikiyatri servisinde 15 yıldan az çalışma süresi olanlarda,
- hemşirelik mesleğini kendine uygun bulmayanlarda

SONUÇLAR – DÜŞÜK TÜKENMİŞLİK

Daha az
tükenmişlik

**Psikiyatri kliniğinde
çalışmak isteyenler**

**Psikiyatri kliniğinde
severek çalışanlar**

SONUÇLAR – DÜŞÜK İŞ DOYUMU

- *Gece çalışmanın ve psikiyatri kliniğinde çalışmaktan memnun olmama durumunun iş doyumunu olumsuz etkilediği görülmektedir.*

SONUÇLAR- ÇALIŞMA HAYATINI OLUMSUZ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Mesleki faktörleri ve sosyal faktörleri

birlikte seçen hemşirelerin, sosyal faktörleri

(kişiler arası ilişkiler, yöneticilerle ilişkiler)

seçen hemşirelere göre daha fazla

duygusal tükenme yaşadıkları belirlenmiştir

SONUÇLAR- ÇALIŞMA HAYATINI OLUMSUZ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Mesleki faktörleri (çalışma saatleri, iş yükü, görev tanımının yetersizliği, fiziksel şartlar, ekonomik yetersizlikler) seçen hemşirelerin mesleki faktörleri ve sosyal faktörleri birlikte seçen hemşirelerden iş doyumunu daha yüksek düzeydedir.

DUYGUSAL TÜKENME – İŞ DOYUMU İLİŞKİSİ

Duygusal tükenme ile iş doyumunu arasında negatif yönde orta düzeyde ilişki saptanırken; kişisel başarı ile iş doyumunu arasında pozitif yönde düşük ilişki saptanmıştır.

SONUÇLAR

Bu sonuçlara göre iş doyumunu artırmak ve tükenmişliği azaltmak için psikiyatri kliniğinde çalışmak isteyenlerin, psikiyatri kliniklerine yönlendirilmesinin tükenmişlikle kurumsal olarak mücadele etmek için etkin bir yöntem olabileceği değerlendirilmektedir.

BENZER ÇALIŞMALAR (YOĞUN BAKIM HEMŞİRELERİ)

Çalışma bulgusuyla benzer şekilde, Şentürk (2014)'ün yoğun bakım hemşirelerinde **tükenmişlik ve uyku problemleri** arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmasında **cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, ekonomik durum ile tükenmişlik arasında anlamlı fark saptamamış** ve bu çalışmayı destekleyen sonuçlar bulmuştur.

BENZER ÇALIŞMALAR (ACİL SERVİS HEMŞİRELERİ)

Kavlu ve Pınar (2009) ise bu çalışma sonuçlarına benzerlik göstermeyen acil servislerde çalışan hemşirelerin tükenmişlik ve iş doyumlarının yaşam kalitesine etkilerini inceledikleri çalışmada en fazla iş doyumsuzluğunu çalışma şartlarından sonra ücret olarak bulmuşlardır.

TEŐEKKÜRLER